

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/29963> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Bal, Aleksandra Marta

Title: Taxtation of virtual currency

Issue Date: 2014-12-02

Samenvatting

BELASTINGHEFFING OP DE VIRTUELE VALUTA

Het is gebleken dat geld een enorm vermogen heeft om zich te ontwikkelen en zich aan te passen aan de tijd. In het verleden werden grondstoffen gebruikt als betaalmiddel. Later werden ze geleidelijk vervangen door munten en papiergeld. In het informatietijdperk is een nieuw concept van geld gecreëerd: virtuele valuta die uitsluitend bestaan in cyberspace in de vorm van computercode. Virtueel geld kan worden gedefinieerd als een vorm van niet-gereguleerde digitale valuta die wordt uitgegeven en vaak ook wordt gecontroleerd door zijn ontwikkelaars. Twee hoofdcategorieën van virtueel geld kunnen worden onderscheiden: "community"-gerelateerde valuta (alleen te gebruiken door leden van een bepaalde virtuele gemeenschap) en universele valuta (door iedereen te gebruiken om goederen en diensten te kopen).

Aanvankelijk werden virtuele valuta gebruikt als een medium voor uitwisseling tussen avatars in virtuele werelden. Virtuele werelden zijn computergegenereerde online omgevingen die op afstand en tegelijk kunnen worden bezocht door een groot aantal mensen. De meesten van deze omgevingen kennen een eigen economie met bezit en valutasystemen. Het hart van de virtuele economie is de handel: om hun virtuele status te verbeteren, moeten deelnemers virtueel bezit en geld verwerven. Hoewel de handel in virtueel bezit begon binnen de online-omgevingen, is die al snel uitgebreid erbuiten. Via het internet begon men met het inwisselen van virtueel bezit voor echt geld, en veel mensen hebben snel gemerkt dat ze echte winsten konden maken door de verkoop van virtueel bezit en virtueel geld.

Universele valuta's kunnen onafhankelijk van een virtuele omgeving bestaan en kunnen concurreren met echte valuta's. Bitcoin, een virtuele valuta zonder centrale autoriteit, kwam onder de aandacht van het grote publiek toen de waarde ervan omhoog schoot begin 2012. Aanhangers van Bitcoin beweren dat het veel van de benodigde eigenschappen heeft om de ideale valuta voor consumenten en handelaren te worden: het is zeer liquide, heeft lage transactiekosten, kan gebruikt worden om microbetalingen te doen en waarborgt de anonimiteit van gebruikers.

Uit een studie van de Europese Centrale Bank blijkt dat het gebruik van virtuele valuta in de toekomst zal groeien. Daarom is het essentieel dat onze economische, politieke en juridische instellingen bereid zijn om virtuele valuta's

op te nemen in het bestaande wettelijke kader. Moderne technologie biedt nieuwe mogelijkheden voor het genereren van inkomsten op manieren die onbekend waren in de tijd waarin fiscale wetgeving werd ontwikkeld. Virtuele handel, uitgevoerd in anonieme omgevingen zonder grenzen, ondermijnt daarmee de huidige fiscale wetgeving in sterke mate.

Het doel van dit proefschrift is te onderzoeken welke fiscale consequenties de handel in virtuele valuta's heeft. Het onderzoek bevat drie kernvragen:

- 1) Hoe zou inkomen uit handel in virtuele valuta en transacties met virtuele valuta of virtueel bezit belast moeten worden (model scenario)?
- 2) Hoe wordt inkomen uit handel in virtuele valuta en transacties met virtuele valuta of virtueel bezit belast (actueel scenario)?
- 3) Hoe kunnen de bestaande fiscale regels worden aangepast om beter overeen te komen met het model scenario?

Het proefschrift bestaat uit drie delen. De hoofdstukken 1, 2 en 3 geven een inleiding voor het proefschrift en behandelen de definitie van virtuele valuta en virtuele werelden. In de hoofdstukken 4, 5 en 6 wordt de inkomstenbelasting over de handel in virtuele valuta behandeld en in de hoofdstukken 7, 8 en 9 de indirecte belasting.

Voordat met het onderzoek naar de fiscale gevolgen van virtuele valuta's kan worden begonnen, is het noodzakelijk om te bepalen of virtuele valuta kan worden beschouwd als geld in economische of in juridische zin (zie hoofdstuk 3). Geld in economische zin heeft drie belangrijke kenmerken: het wordt gebruikt als rekeneenheid, als ruilmiddel en voor de opslag van waarde. De juridische definitie van geld bevat aanvullende elementen, zoals status van wettig betaalmiddel, centrale regelgeving, en de beschikbaarheid in munten en biljetten. Hoewel virtuele valuta's zijn ontworpen om te functioneren als juridische valuta, kunnen ze niet worden onderworpen aan dezelfde regels als de euro of de dollar als gevolg van afwijkende kenmerken. Een "community"-gerelateerde valuta kan niet worden beschouwd als geld in economische zin, omdat het niet de monetaire functie van waarde-opslag en het dienen als een rekeneenheid kan vervullen. Een gedecentraliseerde valuta, zoals Bitcoin, kan echter wel als geld in economische zin worden beschouwd, indien de bezorgdheid over zijn veiligheid en betrouwbaarheid wordt weggelaten en de valuta een "intuïtieve" waarde verkrijgt. Bitcoin voldoet echter niet aan de definitie van geld in juridische zin.

Hoofdstuk 4 beschrijft ten eerste welke economische activiteiten – gerelateerd aan virtuele valuta – relevant zijn voor de inkomstenbelasting. Dit zijn: de creatie (via "mining" en de voltooiing van spelopdrachten) en het bezit van virtuele valuta en ruiltransacties met virtuele valuta. Ruiltransacties kunnen leiden tot twee soorten inkomen: reëel inkomen (als virtuele valuta's en bezittingen worden verkocht voor echt geld, dat wil zeggen geld in juridische zin) en virtueel inkomen (als goederen en diensten worden uitgewisseld voor virtueel geld).

Verder beschrijft hoofdstuk 4 het model voor de belasting van inkomen uit handel in virtuele valuta. De beschrijving bestaat uit twee stappen. De eerste stap is het vinden van een universele definitie van inkomen (een definitie onafhankelijk van land specifieke kenmerken of regels). Het Schanz-Haig-Simons model voldoet aan deze definitie. Volgens dit model zijn alle veranderingen in het vermogen (zowel in de echte als in de virtuele vorm) en in de consumptie belastbaar. In stap twee wordt, rekening houdend met de eis dat de belasting op betrouwbare wijze moet kunnen worden berekend en afgedragen, de universele definitie van inkomen ingeperkt op basis van de algemene beginselen en doelstellingen die aan belastingheffing ten grondslag liggen. Uit het onderzoek blijkt dat in het modelscenario inkomen in virtuele vorm niet belast zou moeten worden. Problemen rond liquiditeit, waardering en "compliance", gecombineerd met ergernis van belastingbetalers, zou de wil ondermijnen om vrijwillig aangifte te doen. Daarentegen zouden echte inkomsten uit handel in virtuele valuta's en bezittingen wel belastbaar moeten zijn. Deze aanpak is in overeenstemming met het draagkrachtbeginsel (het toegenomen vermogen wordt belast), administratief gemak (de belastingheffing wordt uitgesteld tot de belastingbetaler de middelen heeft om de belasting te betalen) en neutraliteit (belastingbetalers worden niet gedwongen om hun bezitten te gelde te maken).

Hoofdstuk 5 onderzoekt de vraag of inkomsten uit virtuele transacties feitelijk worden onderworpen aan belasting in de volgende landen: de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk, Duitsland en Nederland. Deze landen zijn geselecteerd op basis van hun verschillende benaderingen van de inkomstenbelasting (globaal versus analytisch) en de verschillende wijze van belastingheffing op vermogenswinsten en vermogen.

De Verenigde Staten belasten alle inkomsten ongeacht de bron. Dus het reële inkomen uit virtuele transacties wordt altijd belast (ongeacht of er een winstoogmerk bestaat). Voor inkomsten die bestaan in virtuele vorm dient onderscheid gemaakt te worden tussen "community"-gerelateerde valuta en universele valuta. De belastingplichtige heeft geen "complete dominion" (volledige heerschappij) over "community"-gerelateerde valuta, aangezien hij uitdrukkelijk heeft ingestemd met de contractuele voorwaarden, waaronder de eigenaar de virtuele wereld kan veranderen en verwijderen naar eigen goeddunken. Daarentegen is het bezit van universele valuta (zoals bitcoins) vrij van dergelijke beperkingen. Dus het ontvangen van universele virtuele valuta leidt tot belastbare inkomsten, ongeacht of de valuta is gegenereerd of is verkregen in een ruiltransactie.

In de drie Europese landen is geen belastingwetgeving die alle inkomsten, ongeacht de bron, belast. Belasting wordt geheven op expliciet genoemde categorieën. In het Verenigd Koninkrijk kunnen virtuele ruiltransacties resulteren in handelsinkomsten, diverse inkomsten of vermogenswinsten, maar gegenereerde en opgebouwde virtuele valuta's zijn niet belastbaar. In Duitsland kunnen de inkomsten uit virtuele handel onder de ondernemerscategorie of

onder de categorie 'overige-inkomsten' vallen; dit hangt ervan af of de belastingplichtige het inkomen genereert als ondernemer of als privépersoon. Verder is zelf-gegenereerde virtuele valuta niet belastbaar omdat deze niet voortkomt uit transacties met andere marktpartijen. In Nederland kan de winst uit virtuele handel als winst uit onderneming of als overig inkomen worden geclassificeerd. Inkomstenbelasting wordt echter geheven over de bezittingen minus de schulden, ongeacht of bezittingen een inkomen genereren (de zogeheten vermogensrendementsheffing). Virtuele valuta's kunnen daarbij als een bezitting in aanmerking komen, aangezien zij een economische waarde hebben. Dus niet alleen inkomsten uit virtuele ruiltransacties dienen volgens het Nederlandse belastingrecht te worden belast, maar ook het bezit van virtuele valuta is onderworpen aan belasting. In alle drie Europese landen maakt het niet uit of het inkomen bestaat in reële of in virtuele vorm. Verder is virtueel inkomen onderworpen aan de regels inzake ruiltransacties en voordelen in natura.

In hoofdstuk 6 wordt uiteengezet dat inkomen in virtuele vorm belastbaar is in alle betrokken landen en daarom afwijkt van het modelscenario waarin er geen belasting over wordt geheven. Echter, het feit dat het inkomen belastbaar is, wil niet zeggen dat het daadwerkelijk wordt belast. Mensen met een virtueel inkomen zijn zich ofwel niet bewust dat het belastbaar is of ontduiken de belasting bewust omdat zij weten dat het onwaarschijnlijk is dat zij opgespoord en gestraft zullen worden. Belastingwetgeving die ontdoken worden en die niet gehandhaafd wordt, is nutteloos. Die genereert geen ontvangsten voor de schatkist en dient evenmin de inkomensverdelingsfunctie, zodat het bestaan ervan niet meer kan worden gerechtvaardigd. Om de belastingheffing van het werkelijke scenario dicht bij het modelscenario te brengen, stelt dit proefschrift voor om alle inkomsten in virtuele vorm vrij te stellen van belasting. Voor reëel inkomen uit virtuele ruiltransacties dienen rapportage-eisen te worden geïmplementeerd en dient voorlichtingsmateriaal voor belastingplichtigen beschikbaar te zijn. De belastingdienst zou richtsnoeren moeten opstellen voor: het categoriseren van inkomen, het gebruik van aftrekposten, de berekening van inkomsten en het inrichten en bijhouden van de administratie. Omdat zelfs de meest uitgebreide handleidingen niet alle problemen kunnen oplossen, moeten de belastingplichtigen de mogelijkheid hebben om advies te vragen over hun individuele omstandigheden en dienen dergelijke verzoeken tijdig en op klantvriendelijke wijze te worden behandeld. Bedrijven die diensten leveren als geldwisselkantoor op het internet en dus virtuele valuta kunnen omwisselen tegen reële valuta, dienen aan de belastingdienst te rapporteren over hun transacties en klanten. De bestaande regelgeving voor online casino's kan worden gebruikt als uitgangspunt voor de regulering van virtuele valuta-uitwisselingen.

Hoofdstuk 7 beschrijft de kenmerken van het model voor belasting van transacties in virtuele valuta. Deze kenmerken zijn gebaseerd op de algemene beginselen van belastingheffing: neutraliteit, rechtvaardigheid, eenvoud,

efficiency en zekerheid, en zijn: duidelijke definitie van belastingplichtige, belasting van het consumptief gebruik van alle goederen en diensten, de plaats van de prestatie op basis van het bestemmingslandprincipe, één belastingtarief, effectieve handhaving zodat alle ondernemers voldoen aan hun belastingverplichtingen.

De Europese btw voldoet aan sommige criteria van het modelbelastingstelsel. Het omvat alle leveringen van goederen en diensten en maakt gebruik van het bestemmingslandprincipe. De zwakke punten van het stelsel zijn: het ontbreken van een precieze definitie van het begrip 'ondernemer', hoge kosten die voortkomen uit de toepassing van het bestemmingsprincipe en een ineffectief éénloketsysteem voor ondernemers buiten de Europese Unie. Echter, deze problemen kunnen gemakkelijk worden verholpen door middel van klantvriendelijke "rulings", door de mogelijkheid te bieden om over te schakelen naar de oorspronglandprincipe als een laatste redmiddel, en door betere samenwerking tussen de verschillende landen.

Alle kenmerken van het model-belastingstelsel ontbreken bij de Amerikaanse omzetbelasting. Het stelsel kent diverse problemen waarvan de belangrijkste zijn: een *de facto* vrijstelling voor handel tussen staten, het veelal niet belasten van digitale goederen en de verschillende regels tussen staten onderling over de plaats van levering. In het huidige belastingstelsel is het belasten van leveringen van digitale goederen een slecht idee. Er is geen andere mogelijkheid dan het hervormen van het bestaande stelsel. Het volledig opgeven van het huidige stelsel zal vermoedelijk niet gebeuren, waardoor het nodig is om het bestaande systeem aan te passen. De meest voor de hand liggende aanpak is om door federale wetgeving uniformiteit in het belastingrecht te bereiken. Een gelijk speelveld voor de handel in virtuele goederen kan worden ontwikkeld door: de invoering van uniforme definities en regels voor plaats van levering, en het wijzigen (of het afschaffen) van de nexus standaard.

